

CONNECTA'T

MEMÒRIA DESCRIPTIVA

CONNECTA'T A MOLLERUSSA

1.- Breu ressenya de la diagnosi

Els carrers i espais públics del centre de Mollerussa tenen avantatges destacables. Són molt planers, tenen una amplada moderada però agraïda i la bona relació entre la seva amplada i l'altura dels edificis permet un assoliment suficient, entre d'altres.

Tanmateix, presenten alguns dèficits pel que fa a la seva urbanització que motiven algunes decisions clau de la proposta que es presenta, sobretot:

- Excés d'espai destinat al pas i estacionament de vehicles.
- Vorereres d'amplada insuficient a diferent nivell.
- Falta d'homogeneïtat en els materials utilitzats per al paviment.
- Desordre de les instal·lacions de serveis, amb conduccions de tota mena sobreposades a les façanes, que arriben a travessar el carrer transversalment i aèria en alguns punts.

Aquestes qüestions avui descuidades trobaran una solució integrada en la proposta de CONNECTA'T .

2.- Introducció a la proposta. O ¿Per què CONNECTA'T?

Connectar(v. tr.):

- 1.- Unir o posar en comunicació dues coses o dues persones, o una amb l'altra.
- 2.- Establir comunicació entre dos llocs, o entre un lloc i un altre.
- 3.- Enllaçar entre sí dos aparells o sistemes, o un amb l'altre, de manera que entre ells pugui fluir alguna cosa, com aigua, electricitat o senyals.
- 4.- Aconseguir una bona comunicació amb algú.

El verb connectar s'ajusta ben bé al tarannà de la proposta que aquí es presenta. Aquesta associació es refereix, no tant a alguna mesura concreta, com a una actitud ferma que pot aplicar-se, en les seves diferents accepcions, a tot allò que està en joc amb la transformació d'una àrea urbana. CONNECTA'T no es queda en la metàfora, pretén posar les bases per a establir els nexes adequats entre els diferents elements físics que componen la *urbs* així i com entre els diferents agents socials que l'habiten i li donen l'autèntic sentit de *civitas*.

Connecta amb el veí, connecta amb els de davant, connecta't al carrer, connecta't a les xarxes i des d'elles connecta amb el món, connecta amb el centre, CONNECTA'T a Mollerussa.

L'aposta de CONNECTA'T treballa la resolució futura del centre amb actuacions a diferents nivells:

La imatge de l'espai públic amb una proposta concreta per al paisatge urbà.

L'ordenació de la infraestructura comunitària de serveis, com a incentiu per a l'ordenació gradual de la infraestructura particular.

L'ordenació de la mobilitat.

La millora de les condicions físiques i materials de l'espai per a fer més còmodes les activitats obligades i per a incentivar l'esdeveniment d'activitats opcionals i socials a l'espai públic.

Les bases per a afavorir el sentiment de pertinença a la comunitat dels diferents individus a diferents escales, teixint lligams amb el veí, amb els de davant, amb el carrer, amb el centre i amb el municipi.

La millora en la identificació del centre, a través d'una imatge recordable, d'una experiència sensorial i d'activitat particular i característica.

L'oferiment de noves oportunitats pel teixit comercial.

L'aprofitament responsable de les capacitats comunicatives de l'espai públic (rètols dels comerços, senyalització viària, informació iconogràfica, etc.).

3.- Els objectius i continguts de la proposta

3.1.- Objectius d'imatge

Avui resulta difícil emportar-se una imatge nítida d'un passeig pel centre de Mollerussa. Hi passen massa coses, no hi ha elements que es repeteixin, ni textures, ni colors, ni materials, ni formes... Davant de tanta variació, quan no és desordre, res es queda gravat amb prou força com per a definir una imatge del conjunt.

Als carrers del centre, cada casa és la unitat d'expressió de les individualitats particulars que, agregades, componen la ciutat. Així, que cada casa sigui diferent de la del veí no és ben bé un problema, sinó una expressió del que és la ciutat en sí mateixa. Ara bé, la constitució de l'espai públic, el lligam que hi ha entre les diferents unitats privades, no hauria d'afegir més confusió en aquesta escena, i fora bo que, com a mètode per ressaltar aquesta condició variada de l'espai privat per mitjà de l'*efecte fons-figura*, tendís a oferir un suport neutre i homogeni, el més net i nítid possible, que contribueixi a la llegibilitat d'aquesta escena i que s'escampi fins a l'últim racó del que volem que s'identifiqui com a centre.

Amb aquest objectiu, i com a solució que dona resposta alhora a altres requeriments dels plans, diagnosis i estudis previs realitzats per a aquesta àrea i per iniciativa municipal (facilitat de manteniment, combinar ús intensiu de vianants amb càrregues elevades puntuals, supressió de barreres arquitectòniques, etc.), CONNECTA'T aposta per un paviment continu, amb material flexible, i amb un únic nivell del ferm per a tota la secció del carrer (plataforma única).

És ben coneguda l'experiència d'altres municipis on s'han establerts criteris cromàtics per a les façanes (cartes de colors) imposats a la iniciativa privada com a mètode per a garantir una certa imatge de conjunt més o menys homogènia. CONNECTA'T aposta per una voluntat d'integrar menys impositiva, que no tregui el dret a la pròpia iniciativa dels agents particulars. És allò públic el que prendrà imatge comú al llarg i

ample de tot el centre, amb el material i color del terra, però també a partir de la col·locació d'un element infraestructural recognoscible que esdevindrà el principal motiu d'identitat del centre, l'ELEMENT CONNECTA.

I és que el treball sobre la infraestructura de serveis també respon a la resolució d'objectius d'imatge. Baixants, fanals, cablejats aeris i sobre les façanes projecten una imatge de descuit i desordre torbadora. CONNECTA'T posa les bases per a la progressiva eliminació de tots aquests entrebancs visuals a través de l'establiment d'un nou ordre que busca oferir una imatge urbana més clara i endreçada.

3.2.- Objectius d'ordre

CONNECTA'T és també una proposta d'ordre. Davant de la imatge que ofereixen actualment els carrers del centre, sembla adequat treballar a favor de l'ordre en l'espai públic, i fer-ho, al menys, en dos sentits: l'ordre en les instal·lacions, i l'ordre en la mobilitat.

A) De les instal·lacions:

Si bé ja s'ha fet esment a quant variades són les construccions que formen el centre de Mollerussa, es comprova que la mesura de la parcel·lació sí és més o menys homogènia. Si bé cada façana és un món, la seva dimensió és el que aproximadament es repeteix, i és el que defineix el caràcter particular del seu teixit. En aquesta aproximada regularitat es pot agafar el projecte d'intervenció per a aconseguir una imatge ordenada, tant dels serveis del carrer com dels elements de mobiliari urbà.

L'ordenació de la infraestructura ha de realitzar-se a tres nivells diferents: sota la rasant del carrer (canalitzacions soterrades), a la pròpia rasant (tapes de registre), i sobre rasant (connexions particulars i altres serveis a la via pública).

L'objectiu en aquest apartat és, d'una banda, racionalitzar la infraestructura col·lectiva (dels subministres i de les evacuacions) i, per l'altra, fer desaparèixer el desgavell actual de conductes i cablejat que condueixen els serveis fins a cada casa. Tot això pot fer-se convertint aquesta voluntat en una nova presència física a l'espai públic, un motiu ornamental i senya d'identitat.

Cal tenir en compte la tendència incremental dels serveis que arriben a les cases i les exigències creixents d'espai per al registre d'aquestes i els seus comptadors. CONNECTA'T proposa que la via pública ofereixi una servitud d'ús als particulars per a que puguin adaptar-se a les noves normatives sense patir a l'interior de les cases els nous requeriments d'espai.

Ahora, CONNECTA'T denuncia la negligència sostinguda de les companyies de serveis (especialment les de telefonia) que porten dècades instal·lant noves conduccions sense retirar les obsoletes que ja no transporten res. Amb això, s'han omplert els carrers de gran quantitat de cables sense cap cura, molts d'ells sense funció, amb un impacte negatiu gens menyspreable al paisatge urbà. És un objectiu d'aquesta proposta posar les bases per a corregir aquesta tendència.

B) De la mobilitat:

Al centre de Mollerussa hi ha massa espai per al cotxe, tant pels que estan en moviment com pels que estan parats. Tenint en compte les dimensions de l'àrea, molt abastable còmodament a peu, es pot pensar en una restricció notable del pas i estacionament de vehicles que, millorant la imatge i utilitat cívica de l'espai públic, no comprometi en excés la mobilitat.

Sovint l'aparcament és un problema per dèficit, però a Mollerussa ho és per excés. Hi ha gran quantitat d'espai per a aparcar a les vies públiques que es troba infrutilitzat. Tendir a reduir aquest espai, concentrant en llocs concrets tots els cotxes aparcats que avui es troben escampats, és una mesura que redundaria en benefici de l'espai de vianants, possibilitant l'eixamplament de voreres que, en l'actualitat, tenen una amplada estricte inacceptable per una ciutat moderna. D'aquesta manera, el centre ja no serà un espai de pas, sinó un lloc on anar, fomentant un canvi de percepció de la qualitat de l'espai que atorgarà al centre un estatus particular.

A més de concentrar l'aparcament, és un objectiu de la proposta racionalitzar el trànsit de vehicles, restringint-lo a l'accés de veïns i mercaderies a gran part del centre, invertint la prioritat a favor del vianant i, com a contrapartida, concentrant la mobilitat rodada en algunes vies especialment adients.

3.3.- Objectius socials

La història de l'urbanisme modern ha estat marcada per tot un seguit de pràctiques adreçades a posar les bases per al millor desenvolupament de la societat industrial capitalista, imposant canvis en la realitat construïda sovint amb una perspectiva *top-down* que, tanmateix, també ha ofert millors perspectives per a les classes populars. Ara bé, en la última dècada, creixen les crítiques a aquest aspecte de la pràctica urbanística que sembla estar únicament orientada a afavorir els interessos del capital, deixant en un segon pla l'atenció a les persones i els seus diferents interessos depenent del seu gènere, edat o ètnia per exemple, i exclouent-los dels àmbits de decisió. Aquestes reivindicacions per a la inclusió de la *perspectiva de gènere* en l'urbanisme estan obrint-se pas poc a poc en plans i projectes d'última generació, i CONNECTA'T vol aportar també el seu granet de sorra a favor d'aquesta tendència.

La senzilla operació d'urbanitzar els carrers amb el format de *plataforma única* pot ser entesa en aquest sentit. L'actual situació dona preferència a l'automòbil en quant a la quantitat d'espai i deixa al vianant el que queda, clarament insuficient, fent realment incòmode el seu trànsit. La plataforma única és una bona metàfora de l'ús inclusiu de l'espai públic, capaç d'acollir i fer compatibles totes les activitats i interessos que s'hi apleguen, eliminant barreres arquitectòniques i, fent més còmodes les activitats obligades dels col·lectius històricament oblidats (nens, gent gran, persones a càrrec de les tasques de la llar, etc.), incentivar l'esdeveniment d'activitats opcionals i socials.

D'altra banda, CONNECTA'T pretén posar les bases per a afavorir el sentiment de pertinença a la comunitat dels diferents individus a diferents escales, teixint lligams amb el veí, amb els de davant, amb el carrer, amb el centre i amb el municipi. Aquests nous lligams troben un ressò físic en la constitució de l'espai públic, amb els ELEMENTS CONNECTA compartits per dues cases i el fet que estiguin relligats amb els de davant mitjançant els passos d'instal·lacions transversals. Però tal vegada el que més enforteix aquests sentiments de pertinença és la vesant de la proposta que estimula l'estima per l'ordre en l'espai de tots a partir de la "bona educació" dels individus/cases, atès que CONNECTA'T, sense imposar-ho, promou que cadascú trobi en el veí el bon exemple que l'impulsi a posar ordre a la seva façana connectant-se amb les condicions establertes a les xarxes col·lectives. Un cop alliberats de tot aquest desori de cables i altres conductes, és versemblant que poc a poc es vagi tenint més cura de l'estat i aspecte de les façanes.

Entra dins el calaix dels objectius d'ordre social la nova urbanització a l'entorn del Grup Sant Isidori. En aquest sentit, l'aposta de tractament de l'espai públic en aquesta àrea amb els mateixos criteris que al Centre és la intervenció més clara que l'Ajuntament pot fer per a que els residents d'aquest àmbit degradat sentin que pertanyen amb igualtat de drets i oportunitats a la comunitat de la resta del municipi. Veure's igualment atesos, amb la mateixa qualitat material a l'espai públic, indica que, com no pot ser

d'altra manera, mereixen el mateix tracte per part de qui administra el bé comú. Seria també oportú substituir la font actual per una gran escultura de la millor qualitat que el municipi es pugui permetre (en un acte de discriminació positiva), situant aquesta comunitat en el mapa i atraient l'interès de curiosos.

Aquests mecanismes per a la re-valorització dels entorns degradats no són una invenció de CONNECTA'T, sinó que parteixen de l'experiència satisfactòria i reconeguda internacionalment com a exemple que va donar la ciutat de Barcelona als anys 80, posant a l'espai públic dels barris perifèrics els mateixos estàndards de qualitat en la urbanització que a la resta de la ciutat amb aquell reeixit lema de "*Monumentalitzar la Perifèria*"; així com també de les actuacions portades a terme a la ciutat de Nova York entre els anys 80 i 90 seguint la teoria coneguda com a "*Broken Windows Theory*".

3.4.- Objectius econòmics

CONNECTA'T pretén oferir noves i millors perspectives al teixit comercial del centre. Diverses facetes de la proposta poden ser enteses en aquest sentit, estímuls per a l'activitat comercial:

La prioritat de trànsit invertida a favor del vianant promou un espai públic millor orientat a l'activitat de compra.

Les aplicacions de l'ELEMENT CONNECTA destinades a la millora de la visibilitat dels establiments, amb petites banderoles sortints, perpendiculars al pla de façana, cridaran l'atenció del passejant des de qualsevol cruïlla, oferint-li notícia del tipus de productes oferts mitjançant informació iconogràfica que en disegni el sector a què estan dedicats (tèxtil, alimentació, calçat, papereria, esports, artesanía, etc.).

Aquests estímuls van adreçats, a més de cap al resident al municipi, a facilitar l'orientació del passejant ocasional, residents a pobles i ciutats propers de la província que s'acosten a Mollerussa a fer les seves adquisicions (un potencial notable segons les diagnosi realitzades per encàrrec de l'Ajuntament). Els comerços existents, i els que es puguin afegir en el futur atrets per les millors condicions de l'espai públic, podran llistar-se, associats per carrers i sectors, i exhibir-se en cartells informatius a la Plaça de l'Ajuntament i la Plaça de Sant Jaume, les dues portes d'accés principal al centre.

Per altra banda, la nova urbanització proposada, amb la corresponent racionalització de les xarxes d'instal·lacions, suposa una inversió de futur que ha de permetre estalviar en esforços i costos per al manteniment i reparació de les mateixes. Una urbanització més racional, que preveu els espais de pas i registres necessaris (els d'avui i els que es necessitin en el futur), és una urbanització econòmicament més sostenible.

4.- La definició material

La proposta de CONNECTA'T no pretén anticipar un estat final, sinó que és una guia per a la reforma progressiva de l'espai, en què la inversió ben dirigida en la millora d'allò públic suposa un incentiu per a la millora d'allò privat.

Els elements infraestructurals mínims restaran a l'espera de que, poc a poc, els particulars s'hi connectin en la mesura de les seves necessitats i possibilitats. Petits incentius o subvencions públiques podrien servir per engegar un procés sense aturador en què l'exemple del veí promogui una sana enveja que estimuli cada cop a més particulars a connectar-se en un efecte en cadena.

4.1.- El terra

CONNECTA'T proposa treballar tot el terra del centre amb un únic material i nivell del ferm, en una aposta radicalment moderna que pavimenti tot l'espai amb material continu i flexible, de la nova generació de derivats de l'asfalt que permeten la coloració i l'aplicació de noves propietats com ara l'absorció acústica i d'elements contaminants.

Aquests materials d'altres prestacions tècniques i estètiques no han d'anar a buscar-se gaire lluny, atès que hi ha empreses al país i la província que són capdavanteres en aquest sector.

L'aposta per les tonalitats ocre, com a alternativa al gris habitual, remetrà a l'antiga calidesa dels fermes de sauló i aprofitarà el més mínim raig de llum que hi incideixi per escampar una atmosfera optimista als carrers del centre.

Aquest paviment de material aglomerat permet, mitjançant tècniques de gravat en calent, aplicar acabats especials rugosos puntuals per a senyalitzacions destinades a invidents (a les cruïlles i davant dels establiments comercials, per exemple). A més, lleugers canvis de tonalitat insinuaran l'espai de pas de vehicles als carrers de trànsit compartit. Val a dir que aquest tipus de paviment també resulta molt avantatjós per la facilitat de neteja, tan pel tipus de material com per la seva disposició en un únic pla.

Els passos transversals d'instal·lacions, explicats més endavant, tallaran a intervals el paviment homogeni oferint una imatge més rica i variada, i de les diferents peces resultants, podran pavimentar-se amb lloses pètries aquelles que donin front a algun edifici singular (l'Església de Sant Isidori, l'Ajuntament, el Teatre de l'Amistat, etc.).

4.2.- Les xarxes

CONNECTA'T proposa que en la reconstrucció dels carrers s'aposti per una reordenació dels passos de serveis seguint els criteris següents:

A) Quant a les xarxes d'evacuació:

Sota la rasant dels carrers, i seguint el seu eix, s'instal·laran els col·lectors de recollida d'aigües pluvials i les fecals, formant una xarxa separativa.

Les aigües de pluja que cauen al carrer tendiran a concentrar-se al centre d'aquest gràcies a la seva lleugera secció còncava (amb pendent màxim del 1,5%) que allunya l'aigua de les façanes i, escolant-se per reixes situades sobre les franges corresponents als passos transversals d'instal·lacions, es recolliran als col·lectors soterrats.

L'aigua recollida a les cobertes dels edificis podrà baixar per les façanes, per conductes integrats a l'ELEMENT CONNECTA, i sense ser abocades a la via pública, es conduiran fins als col·lectors per sota de la rasant. De manera anàloga podran connectar-se les evacuacions fecals de les cases.

B) Quant a les xarxes de subministrament:

La nova urbanització disposarà de galeries soterrades per al pas de les xarxes d'electricitat i control urbà, de telecomunicacions, de gas i d'abastament d'aigua, ordenades i separades en calaixos independents. La disposició a una sola banda del carrer, però en espais diferents contigus, permet un millor manteniment i que cada companyia sigui responsable del bon ordre en la seva galeria.

Aquests passos longitudinals tindran un espai per al registre en cada punt de derivació a les cases, coincident amb els punts de connexió transversal cap a les de l'altra banda del carrer.

C) Quant al passos transversals:

Les connexions transversals de les instal·lacions són sempre un punt de conflicte en la urbanització de les vies i espais públics, i al centre de Mollerussa estan resolta en molts casos de manera aèria.

La proposta de CONNECTA'T fa d'aquest requeriment funcional del pas transversal un element més de la composició del pla del terra, disposant franges horitzontals que relliguen els ELEMENTS CONNECTA a cada banda del carrer. Per sota d'aquestes franges, fàcilment registrables, es portaran els conductes de serveis necessaris per a dues cases fins a la caixa de connexions i comptadors de l'altre costat del carrer.

En aquestes franges s'integraran les tapes de registre de les galeries de serveis col·lectius i les reixes de recollida de les aigües pluvials, esdevenint un element de la urbanització tant funcional com compositiu.

D) Quant a la infraestructura privada:

Un cop estan els diferents serveis a les caixes mínimes de l'ELEMENT CONNECTA, cada un dels dos particulars que la comparteixen podrà connectar-s'hi de manera ordenada, allotjant al seu interior els diferents dispositius comptadors.

Des de la caixa, podran pujar els conductes necessaris fins al nivell desitjat, sempre amagats dins de tubs de dimensions i color estandarditzats. Quan s'hagin connectat a la nova xarxa posada en servei, podran desfer-se de les conduccions horitzontals que travessen la seva façana amb l'objectiu que, de manera gradual, acabin per desaparèixer de la vista en l'espai públic.

4.3.- L'ELEMENT CONNECTA

L'ELEMENT CONNECTA no és un objecte acabat ni definit. Es tracta d'un sistema modular que, partint d'una unitat mínima idèntica (que instal·la l'ajuntament), creix i pren forma adaptant-se a les circumstàncies segons les necessitats (de la via pública i dels diferents agents privats).

La unitat mínima consisteix en un cos baix, adossat a la façana a l'eix d'una mitgera, en forma de caixa xamfranada de xapes d'acer galvanitzat lacades amb un distintiu del municipi (M), col·locades al peu de les galeries de servei soterrades.

Aquest element conté l'espai que permet la transició des de les xarxes d'instal·lacions col·lectives als punts d'entrada a les cases i conté els comptadors dels diferents serveis. El pla frontal és una porta que permet accedir a l'espai de comptadors des de la via pública.

Al pla superior d'aquesta caixa hi ha encunyats diversos forats de tres mides amb les seves respectives tapes, preparats per a rebre-hi muntants modulars amb diferents aplicacions. Aquests muntants, tubs de secció quadrada del mateix material i color que la caixa mínima, són embellidors per als diferents conductes verticals que porten els subministres de serveis fins al nivell desitjat de cada casa (aigua, gas, electricitat, telecomunicacions conductes i desaigües dels sistemes de climatització ubicats a la coberta, etc.), així i com l'evacuació d'aigües pluvials.

A més d'aquesta funció ordenadora de la infraestructura de serveis privats, els diferents muntants poden convertir-se quan convingui en diverses aplicacions d'utilitat a la via pública, com ara la il·luminació (en fanals alts i balises baixes), la senyalització d'establiments comercials i altres edificis singulars, la retolació dels noms dels carrers, senyal *wi-fi* pública en punts d'activitat destacats, etc.

Per a aquest nou motiu d'identitat del centre de Mollerussa, CONNECTA'T aposta pel color que es veu a les imatges del projecte, si bé es proposa que pugui ser motiu de debat entre els veïns i que siguin ells qui, a través d'un procés participatiu, escullin col·lectivament aquell que més consens obtingui.

5.- Un manifest per CONNECTAR-TE

Trepitja un mateix paviment arreu del centre.

Ves d'un lloc a l'altre sense entrebancs.

Aparca a les vores.

Localitza fàcilment els comerços que desitges.

Anuncia el teu comerç de manera més eficaç.

Identifica el centre a través d'una imatge renovada i moderna.

Passeja segur.

Casa teva forma part del carrer.

Participa en la millora del paisatge urbà.

Connecta't ordenadament a les xarxes de serveis.

Aprèn del veí.

Comparteix l'espai públic en igualtat d'oportunitats.

CONNECTA'T a Mollerussa.

L'equip CONNECTA'T,
a Mollerussa, el març de 2016.

